

2. Савельєва О. О. Оцінка лідерського потенціалу студентів як майбутніх управлінців // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. – 2010. – №. 4. – С. 81-84.

3. Старинська О. В. Інтелектуальна ініціативність молодших учнів та засоби її розвитку / О. В. Старинська // Психологія. – 2005. – № 1. – С. 26-38.

Романко В. Ю.

м. Харків, Україна

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

На сьогоднішній день є актуальними питання, щодо бойового стресу, посттравматичного стресового розладу військових чи пограничного розладу їхньої особистості. Але не слід забувати про девіації, які цей стрес може викликати. Ухід від реальності є болючою проблемою сьогодення, тому не можна просто закривати очі, а треба рішуче діяти.

Автори та науковці, які в своїх роботах вивчали особистість військовослужбовців: Грицуняк І. С., Панфілов Ю. І., Солодовник Т. О., Романовський О. Г., Підбуцька Н. В.; вчені, які вивчали девіантну поведінку: Лаврік В.А., Борисенко А. М., Шаполова В. В., Черкашин А. І.; дослідники, які розглядали проблему девіантної поведінки військових: Дичко М. В., Гачак-Величко Л. А., Ролюк О. В, Овчар О. М.

Професія військовослужбовців є однією з найекстремальніших професій. Зараз нашу країну захищають тисячі професійних та непрофесійних чоловіків та жінок, які стали військовими. Вони мають бути стресостійкими, витривалими та готовими до тяжких навантажень.

Події, які відбуваються в зоні бойових дій, інтенсивні, стресові, швидкоплинні, виснажуючі. Не кожен має сили їх витримати. [1]

Ще на строковій службі військовослужбовцям потрібна психологічна підтримка та допомога. Люди, які були не готові до військової служби, часто можуть демонструвати девіантну поведінку, а саме спалахи агресії, суїцидальні наміри, схильність до вживання алкоголю та наркотиків. За статистикою тільки 25% призовників адекватно реагують на умови та задачі служби, 55% – мають психічні порушення, пов'язані з неготовністю до строкової служби, 10% – мають стійкі порушення психіки. [2]

Дослідники виділяють найактуальніші вияви девіантної поведінки військовослужбовців під час служби:

- адиктивну (залежну);
- делінквентну (протиправну);
- аутоагресивну (суїцидальну);
- гетероагресивну. [3]

Адиктивна поведінка у військовослужбовців проявляється при не змозі боротися з проблемами. Для постійного зниження стресу людина може бути залежна від канабіоїдів, для підвищення енергії та активності – люди можуть «підсісти» на амфетамін, для відчуття адреналіну та ейфорії – це кокаїн та галюциногени.

Делінквентна поведінка є проявом протиправних дій. У військових це порушення військової дисципліни: самовільне залишення частини або установлених меж, уникнення виконання військових наказів та завдань, нестатутні взаємини.

Аутоагресивна поведінка проявляється у таких формах: суїцидальна поведінка; парасуїцидальна поведінка або самоушкодження; суїцидальні спроби; інфантильна поведінка.

Всі ці прояви демонстративні: доказати щось друзям, «покарати» рідних чи близьких, комісуватися з армії, пом'якшити до себе ставлення, чи справді покінчити з життям. [2]

Гетероагресивна поведінка – агресивні дії, направлені на інших. Крайні прояви – вбивство, нанесення тяжких тілесних поранень.

Прояви девіантної поведінки можуть бути, як індивідуальні, так і групові. Військовослужбовці частіше за все демонструють поведінково-групові відхилення. Прийняття рішень у групі частіше є приводом для придушення власних думок, сумнівів у правильності дій чи нормативності своєю поведінки. [3]

Психологічна адаптація і готовність військовослужбовців до строкової чи контрактної служби є головним фактором подальшого становлення психіки людини. При відсутності психологічної допомоги в екстремальних та кризових ситуаціях, військові можуть проявляти девіантну поведінку, яка є за межами норми нашого суспільства. Повернення військовослужбовця додому, з проявами аморальної поведінки, може призвести до конфліктів у сім'ї, втрати друзів чи знайомих, аб'юзивних відносин, схильності до залежностей, пошуку адреналіну тощо. Тому зараз, як ніколи важлива психологічна свідомість та психологічна допомогу, тим паче людям, які повернулись з гарячих точок нашої держави.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Дичко М. В., Гачак-Величко Л. А., Ролук О. В. Психологічні особливості девіантної поведінки військовослужбовців. Габітус. 2022. № 33. С. 80–85.

2. Усенко О. С. Психологічна адаптація військовослужбовців до умов строкової військової служби: автореф. магістерська робота: 053. Кривий Ріг, 2021. 102 с.

3. Мушкевич В. Психологічні чинники переживання стресу військовослужбовцями. Психологічні перспективи. 2019. Т. 34. С. 119–136.

Середа Н., Середа Н.В.

м. Харків, Україна

Харківська гімназія №47 Харківської міської ради Харківської області

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ПРОБЛЕМИ РЕАДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПРОГРАМАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Входження України у загальноєвропейський простір, розширення міжнародних зв'язків, впровадження в життя Болонського процесу, сутність якого полягає у реформуванні систем вищої освіти та створенні єдиного європейського освітнього й наукового простору з метою підвищення конкурентоспроможності фахівців, призвело до широкого розповсюдження програм академічної мобільності для здобувачів вищої освіти.

Тому актуальною стала проблема адаптації студентів до нових умов навчання в іншій країні, а також проблема реадaptaції студентів після повернення додому та продовження навчання у рідному закладі освіти. Остання проблема є мало розробленою у вітчизняній психології та педагогіці.

Психологічний словник визначає адаптацію як процес пристосування організму, особистості до зміни оточуючих умов життя, діяльності за допомогою фізіологічних, психічних і соціальних реакцій, спрямованих на створення передумов нормального функціонування у незвичних умовах. Виділяють психічну, сенсорну, соціальну, соціокультурну, професійну адаптації [1]. Психологія вивчає адаптивну поведінку людини,